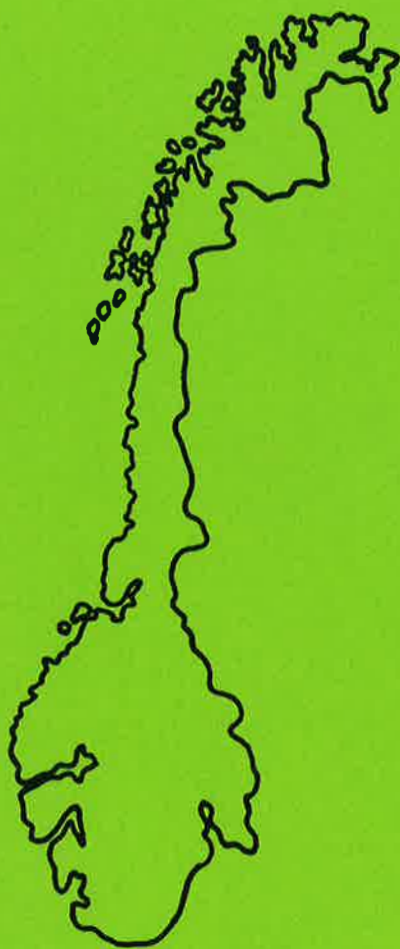

Faglig utvalg for naturforvaltning

ÅRSRAPPORT
1985

FAGLIG UTVALG FOR NATURFORVALTNING

Kultur- og vitenskapsdepartementet, Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet har nå inngått avtale om at Norges allmennvitenskapelige forskningsråd (NAVF) skal videreføre Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsregulerings funksjon.

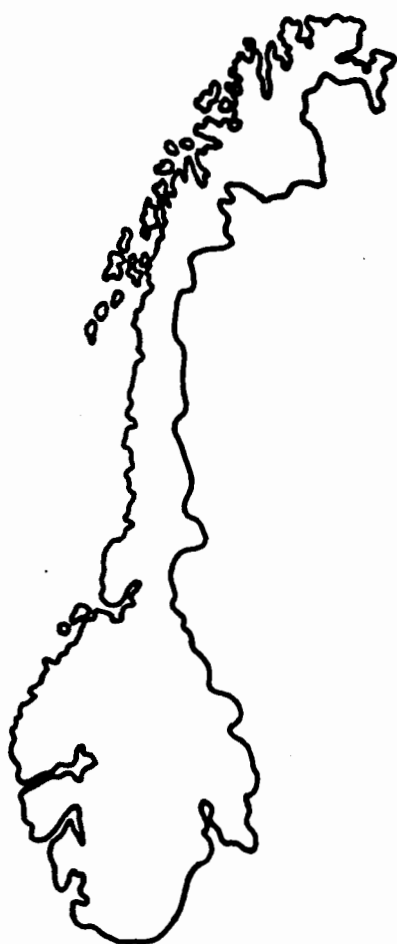
Rådet for naturvitenskapelig forskning (RNF) i NAVF har i den forbindelse opprettet "Faglig utvalg for naturforvaltning". Som medlemmer av utvalget har RNF oppnevnt for perioden 1.7.1985 - 30.6.1989:

Professor Just Gjessing, Universitetet i Oslo, formann
Førsteamanuensis Wim Vader, Universitetet i Tromsø, varaformann
Førsteamanuensis Ingvild Austad, S-F-DH
Førsteamanuensis Anders Klementsén, Universitetet i Tromsø
Professor Erik Langdalen, NLH
Professor Johan Kielland-Lund, NLH
Førsteamanuensis Noralf Rye, Universitetet i Bergen
Førsteamanuensis John O. Solem, UNIT
Professor Nils Christian Stenseth, Universitetet i Oslo

Utvalgets mandat er:

- Utvalget skal være høringsorgan for naturvitenskapelig forskning relatert til forvaltningen av nasjonale naturområder.
- I vassdragsreguleringssaker vil utvalget ha et faglig ansvar for å vurdere hvilke naturverdier som blir påvirket, hvilke endringer som vil bli påført natursystemene og hvilke alternativer, planendringer og tiltak som kan redusere ulempene/skadene. Med det som bakgrunn skal utvalget vurdere konsekvensene for de naturvitenskapelige interessene og gi sin tilråding.
- Utvalget skal også på en faglig basis vurdere og gi sin tilråding i øvrige saker under Miljøverndepartementets forvaltningsområde, som fortrinnsvis har tilknytning til ØKOFORSK's arbeidsfelter.

Faglig utvalg for naturforvaltning

ÅRSRAPPORT
1985

I N N H O L D

FAGLIG UTVALG FOR NATURFORVALTNING (FUN)	1
I OMORGANISERING	1
II DET NASJONALE KONTAKTUTVALG FOR VASSDRAGSREGULERINGER	1
III UTVALGET (FUN)	1
IV SEKRETARIATET	2
V ARBEIDSOPPGAVER	3
VI SAKER UNDER BEHANDLING	3
VII AVGITTE SLUTTVALDERINGER	5
VIII ØVRIGE AKTIVITETER	10
IX RAPPORTER	16
KONTAKTUTVALGET FOR VASSDRAGSREGULERINGER, UNIVERSITETET I OSLO	17
I ORGANISASJON	17
II SAKER UNDER BEHANDLING	17
III RAPPORTER PUBLISERT I 1985	19
KONTAKTUTVALGET FOR VASSDRAGSSAKER, UNIVERSITETET I BERGEN	20
I ORGANISASJON	20
II SAKER UNDER BEHANDLING	20
KONTAKTUTVALGET FOR VASSDRAGSREGULERINGSSAKER, UNIVERSITETET I TRONDHEIM	25
I ORGANISASJON	25
II SAKER UNDER BEHANDLING	25
III PUBLISERTE RAPPORTER 1985, MUSEETS RAPPORTSERIE, VASSDRAGSRAPPORTER	26
KONTAKTUTVALGET FOR NATURVITENSKAPELIG UTREDNINGSARBEID I NORD-NORSKE VASSDRAG. UNIVERSITETET I TROMSØ 1985	27
I ORGANISASJON	27
II SAKER UNDER BEHANDLING	27
III RAPPORTER PUBLISERT I 1985	29

FAGLIG UTVALG FOR NATURFORVALTNING (FUN)

I. OMORGANISERING

Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer (NK) ble opprettet i 1975 i forbindelse med verneplansarbeidet. Høsten 1983 ble det utarbeidet ny organiseringsmodell for kontaktutvalgssystemet.

Kultur- og vitenskapsdepartementet, Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet har i samråd med Norges allmennvitenskapelige råd (NAVF) blitt enige om at NAVF skal videreføre Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringers nåværende funksjon. Til å ivareta denne oppgaven har NAVF opprettet "Faglig utvalg for naturforvaltning". De enkelte universiteter kan dessuten selv oppnevne lokale utvalg til å bistå det sentrale NAVF-utvalget. Videre vil utvalgets sekretariat også bli overført til NAVF.

NAVF har således et generelt ansvar for at de undersøkelser som foretas har vitenskapelig kvalitet.

II. DET NASJONALE KONTAKTUTVALG FOR VASSDRAGSREGULERINGER

Utvalget hadde følgende sammensetning i 1985 frem til 30.6.1985 da det ble oppløst:

Professor Just Gjessing (formann)	Universitetet i Oslo
Amanuensis Reidar Borgstrøm	Norges landbrukshøgskole
Førsteamanuensis Asbjørn Moen	Museet, Universitetet i Trondheim
Førstelektor Noralf Rye	Universitetet i Bergen
Førstekonservator Wim Vader	Tromsø Museum, Universitetet i Tromsø

I 1985 ble avholdt to møter.

III. UTVALGET (FUN)

Rådet for naturvitenskapelig forskning (RNF) i NAVF har i den forbindelse opprettet "Faglig utvalg for naturforvaltning". Som medlemmer av utvalget har RNF oppnevnt for perioden 1.7.1985-30.6.1989:

Professor Just Gjessing, Universitetet i Oslo, formann
 Førsteamanuensis Wim Vader, Universitetet i Tromsø, varaformann
 Førsteamanuensis Ingvild Austad, Sogn og Fjordane distriktshøgskule
 Førsteamanuensis Anders Klementsén, Universitetet i Tromsø
 Professor Erik Langdalen, Norges landbrukshøgskole
 Professor Johan Kielland-Lund, Norges landbrukshøgskole
 Førsteamanuensis Noralf Rye, Universitetet i Bergen
 Førsteamanuensis John O. Solem, Universitetet i Trondheim
 Professor Nils Christian Stenseth, Universitetet i Oslo

Utvalget er gitt følgende mandat:

- Utvalget skal være høringsorgan for naturvitenskapelig forskning relatert til forvaltningen av nasjonale naturområder.
- I vassdragsreguleringssaker vil utvalget ha et faglig ansvar for å vurdere hvilke naturverdier som blir påvirket, hvilke endringer som vil bli påført natursystemene og hvilke alternativer, planendringer og tiltak som kan redusere ulempene/skadene. Med det som bakgrunn

skal utvalget vurdere konsekvensene for de naturvitenskapelige interesser og gi sin tilråding.

- Utvalget skal også på en faglig basis vurdere og gi sin tilråding i øvrige saker under Miljøverndepartementets forvaltningsområde, som fortrinnsvis har tilknytning til ØKOFORSKs arbeidsfelter.

Dette innebærer at det nye utvalget har fått utvidet funksjon i relasjon til Det nasjonale Kontaktutvalg. Bakgrunnen for dette er at Miljøverndepartementet ønsket å etablere et utvalg som også Økoforsk kunne benytte.

Utvalget har i 1985 hatt ett møte.

IV. SEKRETARIATET

I forbindelse med omorganiseringen av utvalget er sekretariatet også blitt lagt inn under NAVF. Imidlertid har iverksettingen av denne tatt lengre tid enn beregnet, slik at det nye systemet ikke trådte i kraft i 1985. Men det ble utlyst fire forskerstillinger som nå er under besettelse. Ved dette vil en få et apparat bestående av seks forskere og en kontorstilling som i sin helhet er organisert i NAVF. Den daglige styringen er fra 1.1.1986 lagt til Programstyret for Økoforsk.

I 1985 var sekretariatet knyttet til Universitetet i Oslo og hadde følgende ansatte:

Forsker, cand.real. Per Einar Faugli
Forsker, cand.real. Gunnar Halvorsen
Forsker, cand.real. Britt Linda Hveem

Administrasjonssekretær, Ragnhild Filseth

Sekretariatets faglig ansatte deltar på alle møter. I tillegg deltar også sekretærer i de lokale utvalg i Bergen, Trondheim og Tromsø. Følgende personer har fungert som sekretærer lokalt:

Forsker, cand.real. Gunnar Halvorsen, Univ. Oslo
Forsker, cand.real. Arvid Odland, Univ. Bergen.
Amanuensis, cand.real. Jo Vegar Arnekleiv, Museet, Univ. Trondheim
Forsker, cand.real. Helge Huru, Tromsø Museum, Univ. Tromsø

Per Einar Faugli er sekretariatets daglige leder og er utvalgets sekretær.

V. ARBEIDSOPPGAVER

I 1985 har NK/FUN kun arbeidet med vassdragssaker. Her består hovedoppgaven i å sikre at det blir framskaffet nødvendige opplysninger om naturforholdene for å vurdere:

- hvilke naturverdier som vil bli påvirket av de planlagte inngrep
- hvilke endringer som vil bli påført natursystemene
- hvilke alternativer, planendringer og tiltak som kan redusere ulempene/skadene.

Med dette som bakgrunn skal utvalget

- vurdere konsekvensene for de naturvitenskapelige interesser
- gi en tilrådning.

Fra Miljøverndepartementet og NVE-Vassdragsdirektoratet mottas til behandling forhåndsmeldinger og konsesjonssøknader. Miljøverndepartementet oversender også NVE-Hovedstyrets innstilling i vassdragssakene for merknader.

I forbindelse med NTNf's prosjekt "Miljøvirkninger av vassdragsreguleringer" er en blitt forespurt om delprosjektet "Forsknings- og referansevassdrag" kan organiseres gjennom systemet. Den NTNf-ansatte prosjektleder cand.real. Jostein Skurdal, hadde inntil han sluttet kontorplass ved sekretariatet i Oslo. Kontorplass ved sekretariatet hadde også cand.agric. Eli Moen som var prosjektleder for Økoforsk/Miljøverndepartementet - prosjektet "Virkninger av vassdragsreguleringer."

VI. SAKER UNDER BEHANDLING

I 1985 er følgende saker mottatt fra NVE-Vassdragsdirektoratet og/eller fra Miljøverndepartementet:

1. Saker forhåndsmeldt etter vassdragsreguleringslovens § 4a om planlegging av reguleringer.

- I/S Øvre Otra, overføring av Fjellskarå, Bjørnarå m.fl.
- L/L Tussa Kraft, utbygging av Dale kraftverk i Litlebøelva i Volda.
- L/L Tussa Kraft, utbygging av Botnaelva i Volda.
- A/S Kvæningen kraftverk, overføring av Buollanjåkka Slædoidjåkka til småvatna i Kvæningen.
- Nord-Gudbrandsdal E-verk. Moksa m.m.

2. Konsesjonssøknader

- A/S Tyssefallene, overføring av Mostjern til Mågli kraftverk i Tysso.
- Varanger Kraftlag A/L, Tårnelva og Kobholm
- Vikvassdraget
- Ytre Fjordane kraftlag Stongfjordvassdraget
- NSB, ny reguleringstillatelse for Reinungavatn, Seltuftvatn og Klevevatn

i Flåmvassdraget.

- Bø kraftverk, Bøfossane og Herøfoss kraftverk
- Statkraft, Breheimen -Stryn
- Akershus Energiverk, Bingsfoss i Glomma
- ASV Nyset-Steggje Kraft A/S, tilleggsreguleringer i Nyset-Steggjevassdraget.

3. NVE-Hovedstyrets innstilling

- Sigdal kommune, Horgavassdraget
- Ytre Fjordane kraftlag, Stongfjordvassdraget
- Nord-Trøndelag E-verk + Ormsetvatn m.m.
- Ørsta Elektrisitetsverk, Ørstavassdraget

4. Konesjonsbetingete undersøkelser

I sin sluttvurdering av en konsesjonssøknad (o.l.) gir utvalget foruten råd om valg av alternativer også råd om hvilke undersøkelser som bør utføres før, under og/eller etter utbygging. Utvalget skiller normalt mellom to typer etterundersøkelser.

a. Arkiveringsundersøkelser. Dersom utbyggingen medfører ødeleggelse av spesielt faglige interessante lokaliteter er det nødvendig å kartlegge disse relativt grundig før utbygging.

b. Virkningsundersøkelser. Når utvalget skal beskrive konsekvensene av de ulike inngrep er det nødvendig å referere til tidligere virkningsundersøkelser. Det foreligger dessverre få virkningsundersøkelser, og det er derfor nødvendig å styrke forskningen på dette området.

En har i en rekke uttalelser til konsesjonssøknader foreslått slike undersøkelser, men kun i få saker har en vunnet fram.

I inneværende år har en behandlet følgende saker vedr. konsesjonsbetingete undersøkelser (jf.kap.IIX).

- Kvanndalsvassdraget
- Nedre Mea
- Jostedøla
- Dokka

5. Andre saker

Utvalget har også avgitt uttalelser i saker ad. opprettelse av verneområder i henhold til naturvernloven.

Videre er det blitt forelagt enkeltsaker vedrørende elveforbygging, detalj-utforming ved inngrep i naturen og kraftledningstraséer.

VII. AVGITTE SLUTTAVURDERINGER

Utvalget behandler vassdragssakene normalt 2 ganger, i planleggingsfasen og i søknadsfasen. I planleggingsfasen vurderes behovet for faglige opplysninger. I enkelte saker kan utvalget allerede tidlig gi sin vurdering av konsekvensene, enten ut fra tidligere undersøkelser eller etter en enkel befaring. I større saker vil det normalt kreves egne undersøkelser, og utvalgets uttalelser vil bli gitt etter at søknaden foreligger. Utvalget fungerer imidlertid også ofte som rådgivende organ under den videre behandling.

I 1985 har utvalget sluttbehandlet følgende saker:

- Vikvassdraget
- Oppland fylkes E-verk, Fossheimfoss i Begna
- Statkraft - Breheimen/Stryn
- Akershus Energiverk - Bingsfoss
- Nord-Trøndelag E-verk, Ormsetfossen m.m.

Vikvassdraget

Søknaden gjelder legging av en rørgate i et allerede tørrlagt elveveie. Det planlagt berørte området er således allerede sterkt forstyrret. Utvalget finner ingen særlige naturvitenskapelige interesser som vil komme i konflikt med utbyggingsplanene.

Fossheimfoss (i Begna)

Utbyggingen av Fossheimfoss kraftverk (Alt. I) synes ikke å berøre lokaliteter av spesiell interesse innenfor geofag, botanikk og ferskvannsbibliologi. Det er store ornitologiske interesser knyttet til Ferisfjorden og nordenden av Strondafjorden, men en utbygging antas å få små konsekvenser også for disse interessene.

Ved Alt. II vil elva bli tørrlagt med unntak av pålagt minstevann- føring, og betydningen av Ferisfjorden som overvintringsområde vil bli sterkt forringet.

Breheimen/Stryn

Dette er en av de større utbyggingsprosjektene utvalget har hatt til behandling. Selve uttalelsen med omtale blir trykt i utvalgets serie i løpet av våren 1986.

Universitetet i Bergen har utført konsesjonsavgjørende undersøkelser i Loen- og Strynevassdraget som omfatter fagene geofag, botanikk., ferskvannsbibliologi og ornitologi. Andre foreliggende utredninger innen fisk, vilt, hydrologi m.v. har utvalget også benyttet ved sin uttalelse til søknaden.

Utvalget sa i sin vurdering bl.a.: "Det fremlagte naturvitenskapelige materialet viser at Loen- og Strynevassdragene er blant de rikeste og mest varierte på Vestlandet. Når det gjelder plante- og fuglearter er artsantallet innen nedbørfeltene av de høyeste som er påvist i vassdrag på Vestlandet. Her er det en sjelden stor spennvidde av naturtyper fra lavland til høyfjell.

Dette gjør at områdets totale mangfold med hensyn på plantedekke, dyreliv og geofaglige formasjoner har meget stor verdi i naturvitenskapelig sammenheng. Begge vassdragene inneholder de fleste elementer som er karakteristiske for indre fjordstrøk på Vestlandet. De er derfor godt egnet som typevassdrag for denne regionen. Vassdragene har også kvalitet som referansevassdrag da de er uten større tekniske inngrep og er lite påvirket av forurensing. Ut fra en naturvitenskapelig vurdering bør disse vassdragene bli vurdert på ny i verneplansammenheng gjennom det planlagte arbeidet for verneplan IV for vassdrag (jfr. St.pp.89 1984-85).

I tillegg til områdets helhetlige verdi, finnes enkeltforekomster som har stor faglig interesse, både nasjonalt og internasjonalt. Dette gjelder spesielt naturtyper knyttet til elver, fosser og breer. De fleste lokaliteter er så verdifulle at de bør forbli intakte. Bli det likevel gitt konsesjon for inngrep, må de kartlegges og registreres (arkiveringsundersøkelse). Disse er angitt som type A.

Lokaliteter angitt som type B er faglig interessante, men inngrep kan aksepteres hvis de faglige forhold kartlegges før inngrep finner sted.

Forhold som medfører at det er grunnlag for registrering av konsekvenser ved inngrep er angitt som type C.

En regulering etter "høyt fall" vil ha følgende konsekvenser for disse (fig.1):

- Den meget spesielle naturtypen med gjelene langs Glera vil gå tapt. Denne kan ikke erstattes av andre tverrvitenskapelige vurdert. Type A.
- De særegne naturtypene som finnes ved de store fossene mellom Skora og Videsæter og ved Tverrelva og i gjelene langs Glera, vil gå tapt. Type A.
- Den delvis aktive breelvsletten i Tverrelvskaret vil gro til og miste sin faglige verdi, type A.
- Biotoper for regionalt sjeldne fuglearter og en instruktiv vest-øst-gradient i vegetasjonen ved Langvatnet vil gå tapt. Type A.
- Meandersystemet nedenfor Strynevatn vil få endret vannføring. Konsekvensene av dette bør studeres, type C.
- Området mellom Langvatn og Vassvendetjørnin blir direkte berørt ved neddemming. Området illustrerer avsetninger og prosesser som var virksomme under nedsmeltingen av en stagnerende bre. Lokaliteten vil gå tapt. Type B.

En regulering etter "lavt fall" vil i tillegg få følgende konsekvenser (fig.2):

- Fossengene ved Glomnesfossen vil forsvinne. Fossenger er i dag en truet naturtype på Vestlandet, type A.
- Breelvslettene i Erdalen vil bli inaktive og gro til. Systemet i dalen med bre, vatn og elvesletter under aktiv utvikling forstyrres. Type A.
- Flommarkskogene i Erdalen, Bødalen og Sunndalen vil endre karakter og dermed gå tapt. Type A.
- Bunnsedimentene i Nedre Sygneskardvatn vil bli forstyrret, type B.
- Glomsdalen bør "skånes" for inngrep. Dalen med sine bratte dalsider og mektige løsavsetninger (morene og skredmateriale) er av interesse når det gjelder aktive prosesser. Spesielt er forholdet mellom massebevegelse og fluvial transport. Den fluviale utviklingen i dalen er helt styrt av dalsidens massebevegelse, type A.
- Morenelandskapet foran Bødalsbreen vil endre karakter, og miste mye av sin naturvitenskapelige interesse, type A.
- Bødalseterområdet bør skånes for inngrep. Det er tverrvitenskapelig et meget interessant område. Morenelandskapet foran Bødalsbreen er unikt, med sine store markerte rygger og sik-sak-formede forløp. De glasiale prosesser kan lett studeres ved brefronten som i dag igjen er på vei fremover. Elva fra Bødalsbreen løper gjennom den morenedemte sjøen. Materialet som i dag tilføres fra breen, pålagres deltaet her.

Løpssystemet er sterkt forgrenet og egner seg for studier for aktive prosesser.

Dalsidene er dominert av skredmateriale, særlig ur og utrast morene. Snøskred er hyppig i dalsidene. Morenelandskapet viser meget klart utformede suksesjoner for vegetasjonsutvikling. Mange fjellplanter er her strengt bundet til den faste morenejorda. Området huser også en del svært sjeldne arter. Det gir viktig tilskudd til forståelsen av vårt lands vegetasjonshistorie. Elveslettene har etablert en stabilisert flommark. Området er uten tekniske inngrep. Det er lett tilgjengelig og godt egnet til forskning, ekskursionsjoner og undervisningsformål. Ved de planlagte inngrep vil området totalt endre karakter, type A.

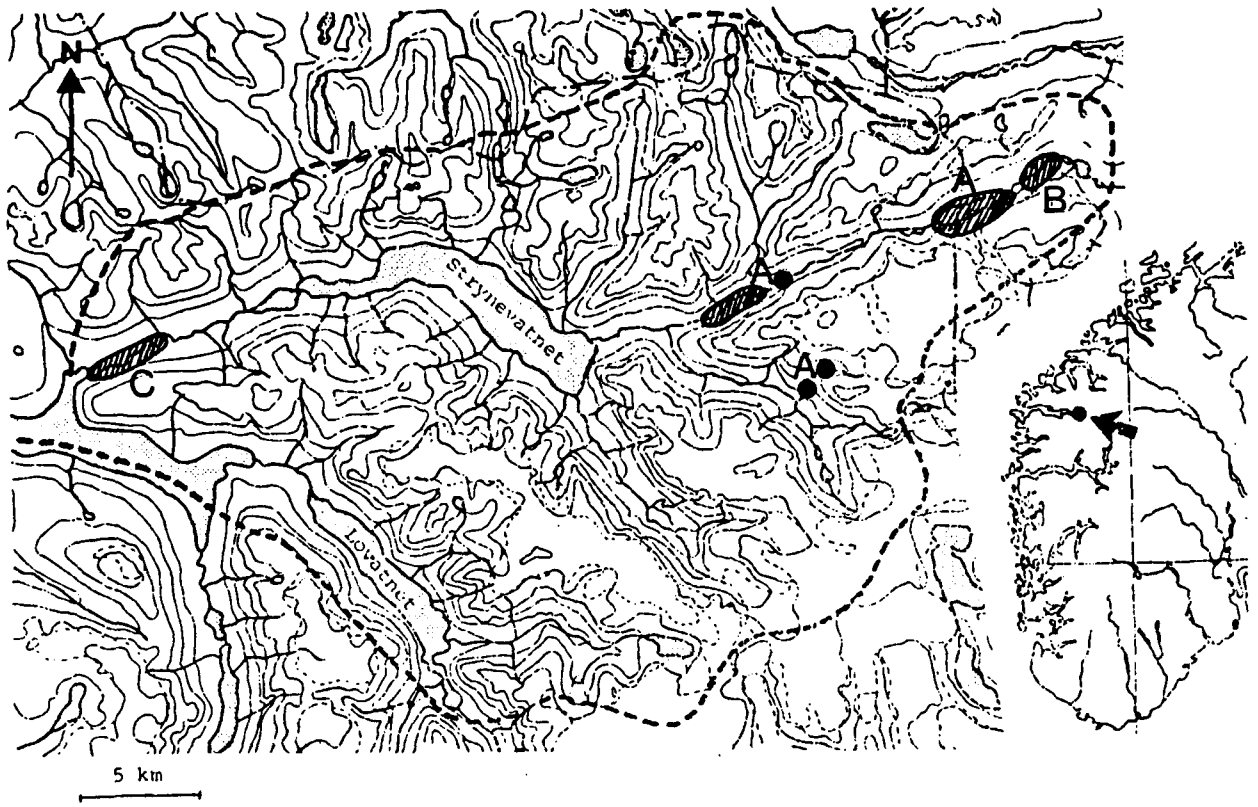

Fig.1. En regulering etter "høyt fall" vil berøre følgende spesielt interessante lokaliteter.

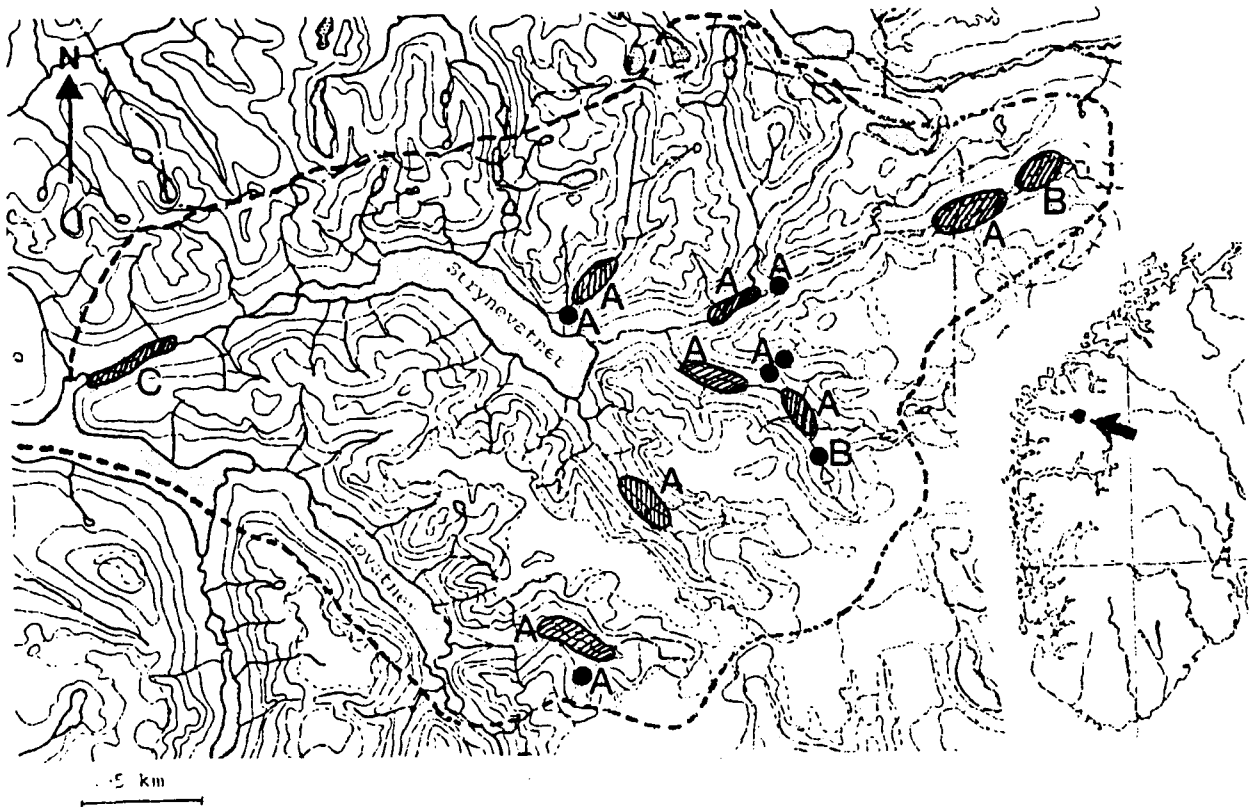

Fig.2. Ved en regulering etter "lavt fall" vil følgende spesielt interessante lokaliteter berøres.

Det er vanskelig å fastslå hvor stor effekt en regulering vil få for plante- og dyrelivet ved Stryneelvas munning og for fuglelivet ved Loelvas utløp. Det er videre også usikkert hvilke konsekvenser det vil bli på ferskvannsbiologiske forhold i Strynevatn og Lovatn. Verdifulle kvartærgeologiske formasjoner vil dessuten kunne bli berørt ved veibygging, massetak og annen anleggsdrift. Likedan vil veier, tipper og kraftlinjetraséer kunne berøre de botaniske og ornitologisk rike skogsområdene. Type C.

Som nevnt inneholder Loen- og Strynevassdragene nedbørfelter en rekke forekomster og lokaliteter av naturvitenskapelig verdi og interesse. Hvis konsesjon blir gitt tilsier dette at ethvert inngrep permanent (veier, tipper osv.) eller provisorisk (ved anleggsdrift) kan berøre faglige lokaliteter. Det er umulig ut fra det materialet som foreligger eksakt å påvise hvor dette kan forekomme. Vi vil derfor be om at det inntas som konsesjonsvilkår at det under detaljplanlegging benyttes naturvitenskapelig ekspertise.

Som det fremgår i vedlegg er det aktuelt med en rekke konsesjonsbetingede undersøkelser, hvis konsesjon blir gitt for utbygging. Undersøkelsene vil omfatte kartlegging og registrering av faglige interessante lokaliteter som går tapt (arkivmateriale sikres). Videre er det behov for registrering av de aktive prosesser som preger kommende berørte områder" og det ble gitt følgende konklusjon: " 1. Det fremlagte faglige materialet viser at Loen- og Strynevassdragene er

naturvitenskapelig blant de rikeste og mest varierte på Vestlandet. De har kvalitet som type- og referansevassdrag. Begge vassdragene bør vurderes på ny i verneplanssammenheng gjennom det planlagte arbeidet med Verneplan IV for vassdrag.

2. Hvis konsesjon gis for utbygging vil en regulering som bare omfatter alternativ "høyt fall" være å foretrekke ut fra de naturvitenskapelige forhold.
3. Hvis det blir aktuelt å vurdere en utbygging også etter "lavt fall" vil en be om at det vurderes om denne utbygging kan utføres uten at:
 - a) Dalføret innenfor Bødalsseter berøres.
 - b) Glomsdalen berøres.
 Utbygging etter "lavt fall" er lite forenelig med de naturvitenskapelige interesser.
4. Ved enhver form for utbygging vil vi be om at det i konsesjonsvilkårene medtas at:
 - a) det under detaljplanleggingen av inngrepene rådspørres naturvitenskapelige ekspertise.
 - b) gis midler til konsesjonsbetingede naturvitenskapelige undersøkelser etter program fastsatt av utvalget."

Bingsfoss (i Glomma)

Ut fra de opplysninger som foreligger synes hverken kanaliseringen eller tipp-plasseringen å berøre lokaliteter av spesiell stor naturfaglig interesse.

Den aktuelle elvestrekningen synes ikke å ha noen spesiell funksjon for vannfugl, og forholdene vil ikke bli vesentlig endret ved kanalisering.

De største konsekvensene er knyttet til fisk. Fra fiskerisakkyndig hold er det spesielt påpekt konsekvensene for de strømsterke artene som ørret og harr, og som får noe dårligere gyte- og oppvekstvilkår etter kanalisering.

Ormesetfossen

Utvalget sa bl.a. i sin konklusjon:

"Med bakgrunn i det framlagte materialet er påpekt at utbyggingsplanene stedvis berører naturvitenskapelige interesser innen ornitologi, botanikk og ferskvannsbiologi. Konsekvensene av den planlagte utbygging samlet for de naturvitenskapelige interesser er imidlertid relativt små hvis en er bort fra type- og referanseaspektet.

Det nasjonale Kontaktutvalget for vassdragsreguleringer vil påpeke at konsekvenssoknadens fagrapporter i geofag og ornitologi ikke tilfredstiller de krav utvalget har satt for fagutredninger i konsesjonssaker (jf utvalgets rapport nr. 3). Også det botaniske materialet som legges fram er mangelfullt for noen deler som blir berørt av utbyggingen. Dette medfører at utvalgets vurdering er gitt på grunnlag av et lite tilfredsstillende faglig materiale og vurderingen kan ikke sammenlignes med den sluttvurdering som utvalget skal gi ut fra rådende praksis.

Utbyggingsområdet ligger naturgeografisk innen Møre og Trøndelags kystregion, Fosen-Brønnøy-typen.

Ett av de små vassdragene fra fjell til fjord på nordsida av Trondheimsfjorden bør med på verneplanen for vassdrag, fordi ingen av de allerede vernet vassdragene har utløp i fjorden. Moldelva er det eneste som er behandlet i denne sammenheng. Ut fra det foreliggende materialet har Moldelva verdi som type- og referansevassdrag. De to øvrige vassdraga, Rautindelva og Volsetelva er for dårlig undersøkt til at vernevurdering kan foretas. Dette er en mangel ved det foreliggende materialet som bør rettes opp før utbyggingsplanene behandles videre.

For ferskvannsbiologi vil artsrike småkrepssamfunn i Gåsvatn og Ormsvatn bli ødelagt, og utbyggingen vil skade den varierte døgnfluefaunaen i vatna.

For de ornitologiske interesser vil utbyggingen kunne skade hekkeområde og derved forekomsten av vandrefalk. Kontaktutvalget vil framheve at det ikke bør foretas tekniske inngrep i vandrefalkens hekkeområde. For botanikk vil ikke utbyggingen ødelegge vegetasjonstyper eller enkeltarter som ikke også finnes andre steder i distriktet. Produksjonsverdier vil gå tapt.

VIII. ØVRIGE AKTIVITETER

Jostedalen - konsesjonsbetingede undersøkelser

På vegne av NAVF har FUN det faglige ansvar for de naturvitenskapelige undersøkelsene i Jostedøla. Det lokale kontaktutvalg ved Universitetet i Bergen har den daglige styring av prosjektet.

Under stortingsbehandlingen 15.mai 1984 ble det vedtatt i henhold til St.prp. nr.7 (1983-84) at det ble stilt 2 mill. kr. til disposisjon for "naturvitenskapelige forhånds- og oppfølgingsundersøkelser i reguleringsområdene i Luster" (post 21 i "Reguleringsbestemmelsene for statsregulering av Jostedalsvassdraget"). Dette betyr at midlene skal kunne nyttes til å foreta regulære forhåndsundersøkelser i området hvor det er nødvendig for å kunne ivareta faglige verdier. Videre betyr det at de nødvendige undersøkelsene som gjøres før reguleringen finner sted må være av en slik art at oppfølgingsundersøkelser er mulig.

Industrikomitéen sa i sin innstilling til saken (Innst. S. nr. 200 1983-84) at:

"Det stilles kr. 2 000 000 til undersøkelser i 2-3 år, men forutsetter at en eventuelt kan komme tilbake til beløpets størrelse i budsjettssammenheng hvis en plan over nødvendige undersøkelser godkjent av Kultur- og vitenskapsdepartementet ikke kan gjennomføres."

Det nasjonale Kontaktutvalg sluttbehandlet opplegget for undersøkelsene på møte 13. mars 1985. Da Stortingets vedtak ble fattet i mai 1984, oppfattet utvalget rammen gitt i 1983 - kroner. På denne bakgrunn ble det fremmet forslag om faglig nødvendige undersøkelser med kostnadsramme 2.5 mill. kroner.

Undersøkelsesopplegget er tverrfaglig og innebærer et nært samarbeid mellom geofag, botanikk (inkl. vegetasjonshistorie), ornitologi og ferskvannsbiologi. En vil legge spesiell vekt på å belyse relasjoner mellom disse fagområdene.

De natursystemene som blir berørt ved reguleringen skal dokumenteres på en forsvarlig måte slik at naturvitenskapelige data som finnes her kan innsamles før de ødelegges eller endres som følge av reguleringsinngrepene. Dette gjelder spesielt de natursystemene som blir direkte berørt som følge av inngrep som oppdemming, tørrlegging av elver, veibygging samt opparbeiding av veier, anleggsområder og steintipper.

Det vil dessuten bli en rekke langsiktige og indirekte konsekvenser ved en slik regulering. Endringer i natursystemene vil kunne skje relativt langt fra det direkte berørte området. Dette kan være en konsekvens av endret grunnvannstand, endret vannføring, endringer i næringsområdene for fugler o.l. Det er derfor nødvendig å gi beskrivelser av natursystemer også utenfor de direkte berørte områdene.

I forbindelse med vurderinger i vassdragssaker er det alltid vanskelig å ta stilling til hvilke endringer disse vil medføre fordi en aldri har hatt anledning til å foreta konsekvensundersøkelser etter at reguleringene er gjennomført. Det foreliggende prosjektet tar sikte på å belyse de endringer som vil skje i de områdene som blir undersøkt. Undersøkelsene må da legges opp slik at de skiller disse konsekvensene fra de naturlige svingningene som opptrer. En regner med at konklusjonene herfra vil kunne overføres til andre områder slik at en senere bedre kan forutsi konsekvenser av vassdragsreguleringer.

Undersøkelsene i endel utvalgte områder vil bli lagt opp slik at det vil være mulig å registrere endringer i natursystemene som vil skje etter reguleringen. Det må da utvelges endel stasjoner/felter hvor en senere år kan gå tilbake til for å foreta nye målinger (registreringer). Utvalget vil senere ta opp finansieringen av slike undersøkelser etter at arkiveringsundersøkelsene er gjennomført.

Konsesjonsbetingede undersøkelser i Dokka

Under behandlingen av St.prp. nr. 8 (1984-85) "Erverv og regulering m.v. for kraftutbygging i Etna- og Dokkavassdragene i Oppland fylke", tilskrev utvalget industrikomiteén ad. post 24 i forslaget til vilkår. Her heter det bl.a.:

"Det nasjonale Kontaktutvalgs vurdering til konsesjonssøknaden vedrørende de naturvitenskapelige forhold er gjengitt i proposisjonen på s. 96-99. Det fremgår der at Randsfjorddeltaet har store tverrfaglige verdier. Videre blir det påpekt at det er behov for undersøkelser i vassdragene hvis konsesjon blir gitt. NVE-Hovedstyret angir bl.a. at der er "rimelig at det foretas videre undersøkelser i vassdraget og vil tilrå at OFE blir pålagt å betale kr. 500 000 til slike undersøkelser". Midlene skal dekke "ytterligere faglig dokumentasjon i de påtenkte magasiner, langs berørte elvestrekninger og i Randsfjorddeltaet". Olje- og energidepartementet har fulgt opp dette.

De midler som er foreslått under post 24 til naturvitenskapelige undersøkelser vil ikke kunne dekke de kostnader som et faglig forsvarlig og samfunnsmessig ansvarlig opplegg vil medføre. Det vil være mulig å gjennomføre det påtenkte opplegg i vassdragene med unntak av det tverrfaglige interessante Randsfjorddeltaet. Videre er det også et faktum at uansett alternativ, med unntak av konsesjonsnektelse, vil medføre at forholdene på deltaet endres.

Utvalget gjør derfor oppmerksom på at de foreslåtte beløp under post 24 vil dekke undersøkelsesopplegg i vassdragene hvis konsesjon gis. Kostnadene her vil ligge innenfor en ramme av 400 000 kr. til 600 000 kr. avhengig av alternativ. Et ansvarlig gjennomført opplegg på Randsfjorddeltaet vil kreve minimum 1 til 1 1/2 årsverk pr. fag. Dette tilsier en kostnad på 1.7 mill. kr. (beregnet i 1984-kroner).

Kontaktutvalget tillater seg derfor å be komitéen om å ta dette forhold i betraktning når post 24 Naturvitenskapelige undersøkelser i konsesjonsvilkårene behandles."

Dette forhold ble imidlertid ikke tillagt vekt og Stortinget vedtok at det skulle stilles kr. 200 000 til disposisjon for naturvitenskapelige undersøkelser.

Utvalget tok så opp med Direktoratet for naturforvaltning behovet for undersøkelser i Dokka-deltaet i Randsfjorden og grunnga dette bl.a. med at:

"Etter en del litteratursøking synes det klart at slike deltaer er lite undersøkt utover det som måtte gjelde fugl. Det er enighet om at slike deltaer representerer noen av de mest produktive naturtyper uten at dette på noen måte er dokumentert. Dokka-deltaet representerer derfor i denne sammenheng en enestående mulighet for virkningsundersøkelser av endret vannføring og materialtransport inn i deltaet. Her har vi mulighet gjennom grundige forundersøkelser å kunne forutsi hva som blir følgende av en regulert vannføring, og senere teste forutsigelsene gjennom grundige etterundersøkelser.

Et slikt prosjekt vil måtte innbefatte undersøkelser over materialtransport inn i deltaet, vegetasjon, bunndyr, plankton, fisk og fugl. På fuglesiden foreligger det en rekke årsrapporter fra NOF-Avd. Oppland, som ved skikkelig faglig bearbeidelse vil kunne gi fine resultater. Utover dette finnes det en del fiskeundersøkelser til konsesjonssøknaden, mens det i de øvrige fagfelt så og si totalt mangler data. Vi vil foreslå at DN og Kontaktutvalget i fellesskap utarbeider et prosjekt som kan igangsettes allerede neste år. Oppfyllingen av Dokkflyomagasinet vil skje fra høsten 1988 slik at en derved kan få 3 sesonger før vannføringen endres vesentlig.

De midler som er stilt til disposisjon for ytterligere naturvitenskapelige undersøkelser i vassdraget vil på langt nær kunne dekke utgiftene til et slikt stort prosjekt, og dersom det skal gjennomføres må det skaffes midler fra annet hold. OFE er gjennom generelle pålegg pålagt å bekoste de undersøkelser DN finner nødvendig, og vi øyner her en mulighet for å finne økonomisk dekning for prosjektet".

Offisielt svar på denne henvendelsen er ennå ikke mottatt, men en har fått hentydninger om at forvaltningen ikke anser prosjektet som realiserbart.

Fåbergstølsgrandane, Jostedøla

I forbindelse med vedtak om utbygging av Jostedøla ble det vedtatt at sanduren Fåbergstølsgrandane skulle unntas for direkte inngrep (jf. Stortingets vedtak

av 14. mai 1984 og utvalgets årsrapport 1982-83).

Senere ble reist spørsmål fra Luster kommune om ikke anleggsveien utenom grandane til Styggevatn kunne legges over grandane med tanke på senere utvidelse til vinteråpen riksvei.

På henvendelse fra Miljøverndepartementet uttalte utvalget bl.a.:

."Fagmiljøene ved Universitetet i Bergen som foretok undersøkelsene på Fåbergstølsgrandane sommeren 1982 konkluderte med at det knytter seg meget store naturvitenskapelig interesse til dette området.

Fåbergstølsgrandane er den eneste større, aktive sanduren i landet. Således representerer Grandane et enestående natursystem hvor en kan observere samspillet mellom hydrologiske/geologiske faktorerers innvirkning på plante- og dyreliv. Området viser på en instruktiv måte hvordan landskapselementer dannes for senere å endres ved flommer, og hvordan plantedekke og dyreliv etableres og innretter seg under slike forhold.

Disse prosessene har trolig forløpt på noenlunde samme måte fra istiden og fram til i dag. Fåbergstølsgrandane er derfor et viktig dokumentasjonsområde både i geologisk og biologisk sammenheng.

Det forventes visse forandringer i natursystemene i den sørøstlige delen av Fåbergstølsgrandane som en følge av regulering av Sprongdøla. P.g.a. mindre vannføring vil flommene her bli mindre og dessuten vil konsentrasjonen av innhold av suspendert materiale bli større i denne delen. Dette vil medføre visse forandringer i vegetasjon og dyreliv i de nedre delene av Grandane. I de foreslåtte konsesjonsbetingete undersøkelsene i Jostedalen er dette påpekt og disse forholdene vil bli nærmere utredet. Dette forringer likevel ikke sandurens naturvitenskapelige verdi da den fortsatt beholder sin egenskap som et dynamisk system, og det påvirkete området utgjør bare en liten del av sanduren. En av forutsetningene i vårt forslag var da også at den planlagte anleggsvegen ikke må legges ut på selve Grandane, men gå øst for sanduren.

I brev av 20. februar 1985 (jnr. 141/85) fra Luster kommune hevdes det at forslaget til vegtrasé over Fåbergstølsgrandane ikke vil skade de naturvitenskapelige interessene da vannføringen på strekningen Fåbergstølen - Øy vil bli redusert ved regulering av Sprongdøla. Dette er ikke i samsvar med vår konklusjon, som herved fastholdes.

Etter de foreliggende vegplanene fra Luster kommune vil Fåbergstølsgrandanes naturvitenskapelige verdi gå tapt fordi de naturlige prosessene blir endret. De argumentene som ble lagt til grunn for at Stortinget gikk inn for en redusert utbygging etter alt. D (se Stortingsforhandlinger nr.38, 1983-84 s. 3796-3832) vil derfor falle bort. Skal intensjonene ved Stortingets vedtak oppfylles må hele sanduren med de naturlige prosessene holdes intakt."

Nytt "Rundskriv 36"

Vassdragsreguleringslovens § 5 foreskriver hvilke opplysninger m.v. en konsesjonssøknad skal inneholde eventuelt være vedlagt som bilag. I 1974 utsendte NVE-Vassdragsdirektoratet retningslinjer for de opplysninger, materiale etc. som dette gjelder ved sitt rundskriv 36 av 15.1.1974.

Dette rundskriv er nå blitt bearbeidet og er av Vassdragsdirektoratet blitt oversendt Olje- og energidepartementet for videre behandling. Utvalget har deltatt i dette arbeidet og oversendte 1.7. et forslag vedrørende de

naturfaglige forhold. Naturfagene er foreslått samlet under ett punkt og inkluderer geofag, limnologi, terrestrisk biologi, marinbiologi og landskap. De naturfaglige utredningene vil gi den nødvendige bakgrunns- informasjon for konsekvensvurderingene for de naturvitenskapelige interesser, naturvern, friluftsliv og jakt og fiske. Utredningene skal gi en beskrivelse av naturforholdene, slik at de både danner grunnlag for å vurdere konsekvensene innenfor det enkelte fag og for natursystemene som helhet.

Omfanget av undersøkelsene vil variere fra sak til sak. Utredningene skal danne grunnlag for en vurdering av de verdier som blir berørt og beskrive antatte skader og ulemper som påføres systemene. Opplysningene gir også grunnlag for tilrådinger ved eventuelle planendringer og forslag til avbøtende tiltak. I enkelte tilfeller må undersøkelsene også gi grunnlag for verdivurdering av det berørte vassdraget som helhet og ikke bare de direkte berørte delfelter. Det ble foreslått følgende utkast:

I. GEOFAG

Under denne betegnelse inkluderes berggrunnsgeologi, kvartærgeologi, geomorfologi og fluvialgeomorfologi.

1) Berggrunnsgeologi Det gis en beskrivelse med kart over de berggrunnsgeologiske forhold for det aktuelle felt. Spesielle forekomster som kan bli berørt registreres og kartlegges.

2) Kvartærgeologi Det gis en beskrivelse med kart over de kvartærgeologiske forhold for det aktuelle felt. For spesielt interessante lokaliteter/delfelt som blir utsatt for inngrep er det behov for detaljkartlegging.

3) Geomorfologi Det gis en oversikt over de viktigste landformer. Deres utbredelse og mønster omtales. Spesielt viktig er områder med aktive prosesser. I enkelte tilfeller kan det være viktig å få klarlagt disse (skred og andre skråningsprosesser, glasiøse prosesser, frostforvitring, kjemisk forvitring) både ut fra intensitet og kvantitet. Spesielt nevnes områder med erosjon i kalkbergarter. Her dannes det karstformer som bør beskrives og kartlegges.

Det legges vekt på at fremstillingen bygges opp på fotos eller annet egnet illustrasjonsmateriale, jfr. pkt. 18 V Landskap.

4) Fluvialgeomorfologi Det må utarbeides en oversikt over de løpstrekninger og områder (spesielt deltaområder) som får endret vannføring. Hovedvekten legges på omtale av det hydrologiske regimet, erosjons- og sedimentasjonssteder og løpets utforming for vurdering av inngrepenes konsekvenser (jfr. pkt. 6). Materialtransporten må beskrives kvalitativt. I enkelte tilfelle kan det også være aktuelt med kvantitative data.

II. FERSKVANNSBIOLOGI (LIMNOLOGI)

Under denne betegnelsen inkluderes hydrografi, vannvegetasjon, bunndyr, plankton og fisk.

1) Hydrografi Det gis en beskrivelse av vassdraget/lokalitetenes vannkvalitet, med hovedvekt på ionesammensetning av hovedelementene, næringssalter og innhold av organisk/ uorganisk materiale. Temperatur og vannføringsforhold er også sentrale parametre. Denne delen bør sees i sammenheng med pkt. 17.

2) Vannvegetasjon Vannvegetasjon omfatter i denne sammenheng planteplankton,

påvekstalger, moser og høyere planter i stillestående og rennende vann (jfr. pkt. 17). Det bør gis en oversikt over artssammensetning, dominansforhold, ansalg over mengde og fordeling.

3) Bunndyr Bunndyrfaunaens mengdeforhold, sammensetning og dominansforhold kartlegges både i innsjøene og i elvene. Både bløtbunns- og hardbunnsfaunaen kartlegges. Sentrale dyregrupper artsbestemmes i den grad dette er mulig med angivelse av fordeling og samfunnsstruktur.

I rennende vann bør undersøkelsene også inkludere organisk driv.

I de fleste tilfeller er det tilstrekkelig med kvalitative prøver, mens det i sentrale lokaliteter kan være behov for kvantitative prøveserier.

4) Dyreplankton og strandlevende krepsdyr Artssammensetning, dominansforhold og mengdeforhold beskrives. Undersøkelsene er primært basert på kvalitative prøver, mens det i sentrale lokaliteter kan være behov for kvantitative prøveserier.

5) Fisk Undersøkelsene skal gi en oversikt over hvilke arter som forekommer, og hvilken betydning de enkelte artene har for vannsystemene. Samfunns- og bestandsstrukturen beskrives. Bestandsdynamiske parametre, som rekruttering/rekrutteringsforhold, vekst, dødelighet og alderssammensetning beskrives for de viktigste artene. Gyte- og oppvekstområder, ernæring og vandringer kartlegges. Parasitter (infeksjonsgrad) beskrives.

For å fange opp de betydelige årlige og miljøbetingede variasjoner som forekommer kan det i viktige elver være aktuelt å innhente data om anadrome laksefisk fram til konsesjonssøknaden er endelig behandlet.

III. TERRESTRISK BIOLOGI

1) Botanikk

a) Flora. Undersøkelsene skal omfatte en artsliste over karplanter i det aktuelle feltet. I spesielle, berørte lokaliteter bør det også foreligge artslistor over kryptogramer (moser, sopp, lav).

b) Vegetasjonsbeskrivelser. det bør foreligge en enkel beskrivelse av vegetasjonsforhold i det aktuelle feltet.

I de berørte delene må det utarbeides detaljerte beskrivelser over vegetasjonens utforming når det gjelder artssammensetning, dominansforhold, jordsmonn og soneringer.

c) Kartlegging. Til hjelp for den naturfaglige vurderingen, og for enkeltfag som terrestrisk fauna, landskap og friluftsliv, bør grove trekk i feltets plantedekke framstilles på et oversiktskart.

Områder som blir direkte berørt i stor målestokk.

d) Vegetasjonshistorie. I områder med spesieslt interessante avsetninger (myrer, tjern) som berøres av utbyggingsplanene, kan det være aktuelt med vegetasjonshistoriske undersøkelser.

2) Fauna Det er lagt hovedvekt på de dyregrupper som omfattes av viltloven. Den øvrige terrestriske faunaen er ikke behandlet, men i spesielle tilfeller bør det gis anledning til undersøkelser av andre sentrale dyregrupper som f.eks. insekter.

Viltloven omfatter alle landlevende hvirveldyr, amfibier, krypdyr, fugl og pattedyr. For amfibier, krypdyr og enkelte pattedyrgrupper (insektetere og flaggermus) vil det kun i helt spesielle tilfeller være behov for egne utredninger, og disse behandles normalt ut fra foreliggende data. Små pattedyr undersøkes i den grad dette synes nødvendig for å få oversikt over næringsstatus for rovviltet.

a) Fuglefaunaen kartlegges ved standardiserte registreringsmetoder. Det legges vekt på å gi en oversikt over områdenes arter og samfunn knyttet til ulike naturtyper. Fuglebestandenes tetthet og mangfold beskrives.

b) Pattedyrfaunaen. Undersøkelsene er konsentrert til hare, bever, rovdyr og hjortedyr.

Det bør fremskaffes data over bestandstettheter, forplantning, ernærning og vandringer. Områdenes produksjonspotensiale bør beskrives. Bestandsstatus for sårbare og truede arter omtales spesielt.

IV. MARIN BIOLOGI

I de tilfeller hvor vassdragsutbyggingen forventes å endre forholdene i fjorden i vesentlig grad, bør konsekvensene av dette utredes. Salinitet, strømningsforhold, flora og fauna beskrives. Brakkvannssjøer bør omtales spesielt. Særlig produktive deltaområder omtales med henblikk på endringer i produksjonsforhold både for de marine artene og for fugl og pattedyr. (Miljøverndepartementet har stått for innspill vedr. landskap).

IX. RAPPORTER

I 1985 har utvalget utgitt i sin serie:

Nr. 5. 1985. Årsrapport 1984.

Nr. 6. 1985. Prestrud, P. & Faugli, P.E. 1985. Nordland fylke. Naturvitenskaplige verdier og vassdragsvern. 167 s.

KONTAKTUTVALGET FOR VASSDRAGSREGULERINGER. UNIVERSITETET I OSLO

I. ORGANISASJON

Kontaktutvalget for vassdragsreguleringer, Universitetet i Oslo, er oppnevnt av Universitetsdirektøren, og er sammensatt av representanter fra institutter og avdelinger innenfor geo- og biofagene. I tillegg deltar en representant fra Norges Landbrukshøgskole (NLH) som medlem av utvalget.

Utvalget har i 1985 hatt følgende sammensetning:

Professor Just Gjessing (formann), Geografisk institutt Vit.ass. Inggard Blakar, Biologisk institutt, Avd. for limnologi Amanuensis Reidar Borgstrøm, Institutt for naturforvaltning, NLH-Ås Førstekonservator Johannes A. Dons., Mineralogisk-geologisk museum Dosent Kåre Elgmork, Biologisk institutt, Avd. for zoologi Førstekonservator Albert Lillehammer, Zoologisk museum Amanuensis Elmar Marker, Botanisk hage og museum Dosent Jan Økland, Biologisk institutt, Avd. for limnologi Førstelektor Eivind Østbye, Biologisk institutt, Avd. for zoologi

Det nasjonale kontaktutvalg og Kontaktutvalget ved Universitetet i Oslo har felles sekretariat (se s. 1). Gunnar halvorsen er utvalgets sekretær.

II. SAKER UNDER BEHANDLING

Det lokale kontaktutvalg ved Universitetet i Oslo er ansvarlig for den lokale behandlingen av saker innenfor Sør- og Østlandet.

Året 1985 har vært stille på vassdragssektoren, og utvalget har mottatt få nye utbyggingsprosjekter til behandling. Sekretariatet har derfor engasjert seg i andre vassdragsprosjekter som Flerbruksplan for Gudbrandsdalslågen, flere delprosjekter innenfor MVU-programmet og Økoforsk.

Av de viktigste sakene kan nevnes:

1. Flerbruksplan for vassdrag i Gudbrandsdalslågen.

Det er utarbeidet Statusrapporter for geofag og limnologi, og en tilsvarende rapport er under utarbeidelse for botanikk. Formålet med arbeidet har vært å gi en beskrivelse av dagens kjennskap til vassdraget, og behovet for ytterligere dokumentasjon. Det er utarbeidet forslag til en faglig prioritering av sidevassdragene, og sentrale elvestrekninger i selve lågen og i Otta.

2. NINF's program for miljøvirkninger av vassdragsutbygging (MVU-programmet).

I tilknytning til det nevnte programmet er det i utvalgets regi utarbeidet statusrapporter for de aktuelle forsknings- og referansevassdragene, Atna, Numedalsvassdraget, Gaula og Vefsna. Utvalget har også deltatt i arbeidet med å komme fram til en modell for elveklassifisering i Atna.

MVU-programmet har også initiert utarbeidelse av faglige Statusrapporter innenfor geofag, botanikk, ornitologi og ferskvannsbibliologi gjennom økoforsk. Statusrapporten for geofag er utarbeidet i regi av utvalget.

3. Økoforsk.

Etter initiativ fra Miljøverndepartementet er det gjennom Økoforsk utarbeidet faglige Statusrapporter innenfor geofag, botanikk, ornitologi og ferskvannsbibliologi og landskap. Statusrapporten for geofag er utarbeidet i regi av utvalget.

4. Kosåna, Aust og Vest-Agder.

I forbindelse med de foreliggende planer for kraftutbygging i vassdraget er det utført og rapportert undersøkelser innenfor geofag, botanikk, ornitologi og ferskvannsbibliologi. Våren og sommeren 1985 ble det dessuten gjennomført viltbiologiske undersøkelser i regi av kontaktutvalget, med rapportering tidlig i 1986.

5. Kilåvassdraget, Telemark.

Utvalget har forestått de naturfaglige utredningene i forbindelse med utbyggingsplanene for Kilåvassdraget. Vassdraget er sterkt berørt av sur nedbør, og utbyggingen vil kunne få alvorlige konsekvenser for vannkvaliteten i den lokaliteten hvor utslippet finner sted. Det er derfor i samarbeid med Laboratorium for ferskvannsekologi og innlandsfiske (LFI), gjennomført vannkjemiske og fiskeribiologiske undersøkelser for å belyse dette problemet. Feltarbeidet ble gjennomført våren og sommeren 1985, og rapportering vil skje våren 1986.

6. Brokke Nord og Sør, Øvre Otra, Aust-Agder.

Det er i 1985 utført geofaglige, botaniske, viltbiologiske og ferskvannsbibliologiske undersøkelser i forbindelse med planene om å overføre en rekke sidevassdrag i Otra til det eksisterende Brokke kraftverk. De ferskvannsbibliologiske undersøkelsene, inkludert fisk, er utført i samarbeid med LFI og Miljøvernavdelingen i Aust-Agder. Rapportering vil finne sted våren 1986.

7. Moksa kraftverk, Gudbrandsdalslågen, Oppland.

Det er forestått en befaring av vassdraget og på grunnlag av denne er det utarbeidet forslag til naturfaglige undersøkelser. Planen er at arbeidet skal utføres sommeren 1986.

8. Nytt rundskriv 36 fra NVE-V.

Utvalget har gitt kommentarer til det nye utkast til Rundskriv 36 fra NVE-V.

9. Utvalget har på vegne av NK utarbeidet forslag til uttalelse for følgende saker:

a) Fossheimfoss, Telemark b) Haukrei, Telemark c) Bingsfoss, Akershus.

III. RAPPORTER PUBLISERT I 1985

Rapportene er publisert i kontaktutvalgets egen rapportserie, Kontaktutv. Vassdragsreg., Univ. Oslo, Rapp.

- Nr. 77 Husebye, S. 1985. Finnassdraget i Oppland fylke; en fluvialgeomorfologisk undersøkelse og geofaglig vurdering.
- Nr. 78 Halvorsen, G. 1985. Hydrografi og strandlevende krepsdyr i Øvre Glommaområdet.
- Nr. 79 Bergstrøm, R. 1985. Ornitologiske undersøkelser i Kilåvassdraget, Fyresdal, 1984.
- Nr. 80 Halvorsen, G. 1985. Hydrografi, plankton og strandlevende krepsdyr i Kilåvassdraget, Fyresdal, sommeren 1984.
- Nr. 81 Steinnes, A. & Hveem, B. 1985. Vegetasjon og flora i Kilåvassdraget, Telemark.
- Nr. 82 Halvorsen, G. 1985. Ferskvannsbiologiske undersøkelser i vassdragene Imsa og Trya, Hedmark fylke.
- Nr. 83 Steinnes, A. 1985. Flora og vegetasjon i Øvre Otra, Aust-Agder.
- Nr. 84 Gjessing, J. (red.) 1985. Forsknings- og referansevassdrag. Foredrag og diskusjoner ved seminar 17. - 19. april 1985.
- Nr. 85 Toftdahl, H. 1985. Friluftsliv Nyset-Steggje. Fagrapport for friluftsliv med verdi- og konsekvensvurdering av tilleggsprosjekt i Nyset- og Steggje-vassdragene.
- Nr. 86 Sjulsen, O.E. & Faugli, P.E. 1985. Geofaglig befaring av 11 vassdrag på Sør- og Østlandet. Rapport til Samlet plan for vassdrag.
- Nr. 87 Sjulsen, O.E. & Andersen, Ø.B. 1985. Kilåvassdraget. Beskrivelse og vurdering av de geofaglige forhold.

KONTAKTUTVALGET FOR VASSDRAGSSAKER, UNIVERSITETET I BERGEN

I. ORGANISASJON

Kontaktutvalget har i 1985 hatt følgende sammensetning:

Førstelektor Noralf Rye (formann)	Geologisk inst., avd. B
Førsteamanuensis Gunnar G. Raddum	Zoologisk museum
Professor Arnfinn Skogen	Botanisk inst.
Professor Kåre Utaaker	Geofysisk inst., avd. B

Forsker Arne Fjellheim og vit. ass. Mons Kvamme har deltatt på møtene i egenskap av sekretær for prosjektutvalgene ved henholdsvis Zoologisk museum og Botanisk institutt. I endel saker har dessuten Arnold Håland, Zoologisk museum og Atle Nesje, Geologisk institutt, avd. B møtt.

Solveig Mølster har vært tilsatt i 1/2 stilling som kontorassistent. Arvid Odland har vært sekretær for utvalget. Etter avtale mellom kontaktutvalget og Botanisk institutt har sekretariatet blitt lokalisert til Botanisk institutt.

I 1985 har utvalget hatt 4 møter. Formann og sekretær har dessuten hatt 2 møter med sentraladministrasjonen ved Universitetet i Bergen for å diskutere den framtidige organiseringen av Kontaktutvalget.

II. SAKER UNDER BEHANDLING

Det lokale kontaktutvalget ved Universitetet i Bergen er ansvarlig for behandlingen av reguleringsplaner på Vestlandet, fra og med Rogaland og til og med Sunnmøre.

1. KONSESJONSBETINGETE UNDERSØKELSER I JOSTEDALEN

Bakgrunnen for de konsesjonsbetingete undersøkelsene i Jostedalen er gitt på s. s. 10-11.

Kontaktutvalget for vassdragssaker ved Universitetet i Bergen er ansvarlig for at undersøkelsene blir utført etter det opplegget som er godkjent av Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer og NAVF. Det er i den forbindelse opprettet en styringsgruppe bestående av det lokale kontaktutvalgs medlemmer, supplert med overingeniør Marheim, NVE-Statskraftverkene.

Undersøkelsene blir utført av Geologisk institutt, avd. B, Botanisk institutt og Zoologisk museum. Prosjektledere for de respektive fag er Noralf Rye, Arvid Odland, Gunnar Raddum og Arnold Håland. Som en del av det geofaglige opplegget er dessuten Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer ved Universitetet i Oslo og Hydrologisk avdeling ved NVE engasjert for å utføre fluvial- og geomorfologiske undersøkelser og penetrasjonsekkolodding.

Opplegget har følgende generelle målsetting:

"Undersøkelsesopplegget er tverrfaglig og innebærer et nært samarbeid mellom geofag, botanikk (inkl. vegetasjonshistorie), ornitologi og ferskvannsbiologi. En vil legge spesiell vekt på å belyse relasjoner mellom disse fagområdene.

De natursystemene som berøres ved reguleringen undersøkes på en forsvarlig måte slik at naturvitenskapelige data som finnes her blir innsamlet før det ødelegges eller endres som følge av inngrep som oppdemming, tørrlegging av elver, veibygging samt opparbeiding av veier, anleggsområder og steintipper.

Det vil dessuten bli en rekke langsiktige og indirekte konsekvenser ved en slik regulering. Endringer i natursystemene vil kunne skje relativt langt fra det direkte berørte området. Dette kan være en konsekvens av endret grunnvannstand, endret vannføring, endringer i næringssøkområdene for fugler o.l. Det er derfor nødvendig å gi beskrivelser av natursystemer også utenfor de direkte berørte områdene.

I forbindelse med vurderinger i vassdragssaker er det alltid vanskelig å ta stilling til hvilke endringer disse vil medføre fordi en aldri har hatt anledning til å foreta konsekvensundersøkelser etter at reguleringene er gjennomført. Det foreliggende prosjektet tar sikte på å belyse de endringer som vil skje i de områdene som blir undersøkt. Undersøkelsene må da legges opp slik at de skiller disse konsekvensene fra de naturlige svingningene som opptrer. En regner med at konklusjonene herfra vil kunne overføres til andre områder slik at en senere bedre kan forutsi konsekvenser av vassdragsreguleringer.

Undersøkelsene i en del utvalgte områder vil bli lagt opp slik at det vil være mulig å registrere endringer i natursystemene som vil skje etter reguleringen. Det må utvelges endel stasjoner/felter hvor en senere år kan gå tilbake til for å foreta nye målinger (registreringer)". Registreringene skal gå over en 3-års periode.

2. KONSESJONSAVGJØRENDE UNDERSØKELSER I NYSET-STEGGJE-VASSDRAGENE

Årdal og Sunndal verk A.S. fikk i 1981 konsesjon til utbygging av Nyset-Steggje-vassdragene.

I 1985 er det imidlertid søkt om tilleggsreguleringer i Nyset-Steggje-vassdragene, og universitetet i Bergen har i den forbindelse utført undersøkelser i de områdene som vil bli berørt av disse planene. Undersøkelsene ble utført sommeren 1985.

Henvisninger:

Gunnar G. Raddum, 1985. Befaring av Nyset-Steggje-vassdragene i forbindelse med utbyggingsplanene. Zool. mus. upubl. stensil.

Torgrim Breiehagen og Arnold Håland, 1985. Befaring av Nyset-Steggje-vassdragene, Sogn og Fjordane. Zool. mus. Rapp.

Atle Nesje og Noralf Rye 1985. Nyset-Steggje-vassdragene. Utvidet regulering. Geofaglige undersøkelser. Geol. inst., avd. B. Rapp.

Arnfinn Skogen, Jan Berge, Ole Berge Meyer 1985. Vegetasjon og flora i regulerings områdene for Nyset-Steggje kraft. Bot. inst. Rapp. 40.

Kontaktutvalget har utarbeidet forslag til naturvitenakspelig sluttvurdering i samband med konsesjonssøknaden.

3. JOSTEDALENS VESTSIDEELVER - KRUNDALEN

I forbindelse med Statskraftverkernes planer om overføring av Jostedalens vestsideelver til Tunsbergsdalsvatnet har det sommeren 1985 vært utført undersøkelser langs Røykjedøla og Tverradøla i Krundalen.

Kontaktutvalget har etter undersøkelsen gitt følgende vurdering:

Av fagrapportene går det fram at det ikke er påvist lokaliteter eller forhold

av spesiell naturfaglig verdi som direkte berøres ved reguleringen av Røykjedøla og Tverrdøla, vurdert etter de kriterier som nå benyttes (NOU 1983, 42: Naturfaglige verdier og vassdragsvern).

Imidlertid har Krundalen et meget interessant og variert morene- og breelvlandskap av stor naturfaglig verdi. Krundalen som naturfaglig enhet blir således berørt av den planlagte reguleringen.

Sammen med Stordalen (med Fåbergstølsgrandane) og Nigardsdalen utgjør Krundalen et landskapsområde med instruktive og varierte naturfaglige elementer av stor verdi. Området er et viktig nasjonalt og internasjonalt dokumentasjons- og referanseområde både innen geofag og biologi, og er av spesielt stor verdi i undervisnings- og forskningssammenheng. Denne naturfaglige helseverdi blir redusert ved ethvert inngrep.

Henvisninger:

Fjellheim, A.: Ferskvannsbiologiske tilleggsundersøkelser i forbindelse med overføringer av elver til Tunsbergdalsmagasinet, Jostedal i Sogn og Fjordane. Zool. mus. upubl.

Håland, A.: Overføring av elver i Jostedalsvassdraget i Røykjedøla og Tverrdøla i Krundalen. En ornitologisk vurdering. Zool. mus. upubl.

Odland, A.: Regulering av Jostedalens vestsideelver. En botanisk vurdering. Bot. inst. upubl.

Rye, N.: Overføring av vestsideelvene fra Jostedal til leirdøla, Røykjedøla og Tverrdøla. En geologisk vurdering. Geol. inst. avd. 8. upubl.

4. OVERFØRING AV FINNHELLERVATN. KVAM.

Kvam kraftverk har utarbeidet planer for opprusting og videre utbygging av Kaldestad kraftverk. Planene omfatter overføring og regulering av Finhellervatn, som tidligere ikke er utbygd. Fagmiljøene har vært på befaring i området, og rapport er under utarbeiding.

5. OVERFØRING AV HESJEDALSVASSDRAGET. OSTERØY.

Herlandsfoss kraftverk søker om tillatelse til tilleggsutbygginger ved Herlandsfoss kraftverk. Fagmiljøene har vært på befaring i området, og en mindre undersøkelse blir foreslått.

6. STORDALSVASSDRAGET I ETNE OG ÅBØDALSVASSDRAGET I SAUDA.

Etter at undersøkelsene i Etnefjellene var avsluttet i 1984 har kontaktutvalget i Bergen utarbeidet en samlerapport som bygger på fagrapportene fra området. Kontaktutvalget har gitt følgende konklusjon:

Samlet er det innenfor de planlagt regulerte elvenes nedslagsfelter registrert store naturvitenskapelige verdier. Stordalsvassdraget i likhet med Vikedalsvassdraget er godt egnet som type- og referansevassdrag for regionen "Ryfylketsfjord- og heiområder". For ferskvannsbiologi og ornitologi blir Stordalsvassdraget i denne sammenheng vurdert som mer verdifullt enn Vikedalsvassdraget. For geofag og botanikk vurderes de som likestilte.

Konsekvensene ved en regulering for de enkelte fagområdene varierer, og er i mange tilfeller vanskelig å forutsi. For geofag er det bare Flaateskar av de interessante objektene som vil bli direkte berørt. Ellers skaper utbyggingsplanene små konflikter til de geovitenskapelige fagområdene. For botanikk er de største konfliktene knyttet til myrområdet ved Flaatevatn, rik vegetasjon og flora i Flaateskar, flommarksskog og elvedelta nederst i Etneelva og en interessant moseflora ved Langfoss. Disse områdene vil helt eller delvis bli ødelagt ved reguleringen. For ferskvannsbiologien knytter det seg spesiell vitenskapelig interesse til elva nedenfor Stordalsvatn som har en spesielt rik fauna. En regulering vil trolig forringe faunaen her grunnet økt driv og mindre næringsrikt vann. Med den forsuringen som er i dag i de planlagt overførte nedslagsfelter, vil reguleringen medføre en merkbar forsuring av Etneelva om vinteren. Denne forsuringen vil være av en slik grad at bunndyrproduksjonen forringes. Dersom forsuringen tiltar, vil reguleringen kunne virke uheldig også for fisk. Ornitologisk er planområdet som helhet ett av de 4-5 rikeste vassdragene på Vestlandet som er undersøkt til nå. Av de 7 fugleartene som er klassifisert som "sårbare" i nasjonal sammenheng, antas 6 å være hekkefugler i området. Reguleringene vil få negative konsekvenser for fuglefaunaen langs en del av de berørte vassdragene og ved de regulerte vatna som følge av redusert næringstilgang. Økt ferdsel vil dessuten virke negativt inn på endel fuglebestander i lite berørte fjellområder.

Henvisning:

Kontaktutvalget for vassdragssaker ved Universitetet i Bergen 1985. Stordalsvassdraget i Etne og Åbødalsvassdraget i Sauda. Vurdering av naturvitenskapelige verider og konsekvenser av planlagt regulering. Rapp. 85/01.

7. LITLEBØELV OG BOTNAELV I VOLDA KOMMUNE.

L/L Tussa kraft søker om konsesjon for regulering av Litlebø og Botnaelv. På grunn av at søknaden ikke kom før høsten 1985, ble det kun tid til en kort befaring i området. Etter dette har kontaktutvalget utarbeidet planer for konsesjonsavgjørende undersøkelser i vassdragene.

Henvisning:

Kontaktutvalget for vassdragssaker ved Universitetet i Bergen 1985. Reguleringsplaner i Litlebøelva og Botnaelva i Volda kommune. Befaringsrapport og forslag til konsesjonsavgjørende naturvitenskapelige undersøkelser. Rapp. 85/02.

8. KONSESJONSSØKNAD BREHEIMEN-STRYN

I forbindelse med Det nasjonale kontaktutvalgs uttalelse til konsesjonssøknaden for Breheimen-Stryn, har kontaktutvalget for vassdragssaker ved Universitetet i Bergen utarbeidet forslag til konsesjonsbetingete undersøkelser. Kontaktutvalget peker på de store naturfaglige verdiene som vil bli berørt dersom det blir utbygging etter det mest omfattende alternativet. For å sikre data/materiale som vil gå tapt, må det som konsesjonsbetingelse stilles ca. 3.8 mill. kr. til disposisjon for undersøkelser. Dersom bare "høyt fall" alternativet blir valgt, vil det kreves ca. 1.9 mill. kr.

9. FORNYET TILLATELSE TIL REGULERING I FLÅMSVASSDRAGET.

NSB har tillatelse til drift av Kjosfoss kraftstasjon med tilhørende regulering av Reinungavatn, Seltuftvatn og Klevavatn i Flåmselva i Aurland kommune, Sogn og Fjordane. Denne tillatelsen utløper i 1985, og NSB søker om å få tillatelsen fornyet.

Kontaktutvalget har i denne forbindelse gitt følgende uttalelse:

Flåmsvassdraget er tidligere naturfaglig undersøkt og vurdert i forbindelse med verneplan II. Konklusjonen var at Flåmsvassdraget ble vurdert som svært verneverdig (verneklasse I), med de eksisterende reguleringene. På denne bakgrunn har kontaktutvalget i Bergen ingen innvendinger mot at det gis fornyet tillatelse til de allerede eksisterende reguleringene.

KONTAKTUTVALGET FOR VASSDRAGSREGULERINGSSAKER, UNIVERSITETET I TRONDHEIM

I. ORGANISASJON

Nytt kontaktutvalg for vassdragsreguleringssaker ved UNIT ble formelt oppnevnt av Interimsstyret den 11.4.1983, med oppnevningsperiode til 30.6.1986. Det har fem medlemmer.

Utvalget har denne sammensetning:

Representant	Vararepresentant
MUSEET førsteamanuensis Asbjørn Moen, formann	amanuensis Egil I. Aune
amanuensis John W. Jensen, varaformann	amanuensis Kjetil Bevanger
AVH professor Ulf Hafsten	amanuensis Kjell I. Flatberg
amanuensis Arne Moksnes	førsteamanuensis Olav Hogstad
NTH professor Ragnar Heggstad	dosent Odd Johannesen

Sekretærfunksjonen har i 1985 vært ivaretatt av amanuensis Jo Vegar Arnekleiv, UNIT, Museet.

Den daglige drift administreres av sekretæren og formannen som begge har arbeidssted ved UNIT, Museet.

Utvalget har i hovedsak behandlet saker innenfor følgende saksområder:

1. Formidling og koordinering av undersøkelser ved vassdragsreguleringer og mellom oppdragsgivere og forskningsmiljøene.
2. Utredninger, vurderinger og uttalelser om vassdrag i forbindelse med konsesjonssøknader for vassdragsreguleringer og planarbeid i vassdragene. De fleste vassdragssaker som tas opp av det lokale utvalg behandles i Det nasjonale kontaktutvalg.

II. SAKER UNDER BEHANDLING

Kontaktutvalget for vassdragsreguleringssaker ved UNIT er ansvarlig for behandling av vassdragssaker i Midt-Norge mellom Romsdal og Saltfjellet.

Av de viktigste sakene i 1985 nevnes

1. Kraftverkene i Meråker. Ytterligere regulering av Fjergen m.v., Nord-Trøndelag

I forbindelse med reguleringsplaner i øvre del av Stjørdalsvassdraget ble det inngått avtaler om naturvitenskapelige undersøkelser mellom Universitetet i Trondheim og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk i 1984. Undersøkelsene har vært gjennomført etter oppsatt program behandlet i Kontaktutvalget, UNIT og i Det nasjonale kontaktutvalg. Resultatene ble presentert i Museets rapportserier i 1984 (botanisk rapport) og 1985 (ferskvannsbiologi og fisk).

Forslag til en samlet vurdering av naturvitenskapelige interesser og konsekvenser av en utbygging er under utarbeidelse.

2. NEDRE NEA, SØR-TRØNDELAG

Forslag til naturvitenskapelige etterundersøkelser i Nea i forbindelse med konsesjonsvilkår er utarbeidet på vegne av Det nasjonale Kontaktutvalg.

3. VERNEPLAN-ARBEID

I forbindelse med det videre arbeid med en verneplan IV har utvalget arbeidet for å framskaffe og samle eksisterende viten om naturvitenskapelige forhold i aktuelle vassdrag fra verneplan I og II og Samlet plan.

4. NTNFS MVU-program. Forskningsprosjekter i forsknings- og referanse-vassdraget Gaula, Sør-Trøndelag

Museet og Norges Hydrodynamiske Laboratorier har utarbeidet egne prosjekter i botanikk, ferskvannsbiologi og hydrologi. Et samordnet prosjektforslag er oversendt styringsgruppen for prosjektet i NTNFS.

5. Andre saker

Flere mindre saker har vært behandlet av formann og sekretær og referert på møtene.

III. PUBLISERTE RAPPORTER 1985. MUSEETS RAPPORTSERIE, VASSDRAGSRAPPORTER

K. Norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1985-

- 1985-1. Arnekleiv, J.V. & J.I. Koksvik. Fiskeribiologiske undersøkelser i Raumavassdraget med konsekvensvurderinger av planlagt vannkraftutbygging. (LFI-62). 68 s., 6 s. vedlegg.
- 1985-2. Strømgren, T. & Ø. Stokland. Hydrologiske og marinbiologiske undersøkelser i Visten juni 1983 - november 1983. 27 s., 21 s. vedlegg.
- 1985-3. Nøst, T. Hydrografi og ferskvannsevertebrater i øvre deler av Stjørdalsvassdraget i forbindelse med planlagt vannkraftutbygging. 52 s., 1 vedlegg.
- 1985-4. Arnekleiv, J.V. Fiskeribiologiske undersøkelser i øvre deler av Stjørdalsvassdraget i forbindelse med planlagt vannkraftutbygging. (LFI-63). 87 s., 17 s. vedlegg.
- 1985-5. Koksvik, J.I. Ørretbestanden i Innerdalsvatnet, Tynset kommune, de tre første årene etter regulering. (LFI-64). 35 s.

KONTAKTUTVALGET FOR NATURVITENSKAPELIG UTREDNINGSARBEID I NORD-NORSKE VASSDRAG. UNIVERSITETET I TROMSØ 1985.

I. ORGANISASJON

Et lokalt kontaktutvalg kom uformelt i gang i 1975. Universitetsstyret vedtok i 1977 å opprette et regionalt kontaktutvalg for naturvitenskapelig utredningsarbeid i nordnorske vassdrag. Utvalget, med 5 medlemmer foreslått av Institutt for museumsvirksomhet og 1 fra IBG, ble vedtatt av Universitetsstyret ved Universitetet i Tromsø. Utvalget har medlemmer fra naturvitenskapelige avdelinger ved Institutt for museumsvirksomhet og Institutt for biologi og geologi.

I 1985 har kontaktutvalget ved UiTø hatt følgende sammensetning:

Wim Vader (formann), førstekonservator (til 31.7.85), Zool. avd. Tromsø Museum.
Arne C. Nilssen (fra 1.8.85). Zool. avd. Tromsø Museum.
Ola Skifte, konservator, Bot. avd., Tromsø Museum.
Per Bøe, konservator, Geol. avd., Tromsø Museum.
Rob Barret, forsker, Marinbiol. avd., Tromsø Museum.
Anders Klemetsen, førsteamanuensis, Institutt for biologi og geologi.

Sekretær for utvalget har vært Helge Huru.

Mandat

"Utvalget skal lede planlegging, organisering og gjennomføring av naturvitenskapelig utredningsarbeid i nordnorske vassdrag, og sørge for at det blir foretatt sammenfatning og vurdering av resultatene. Dette gjelder både utredningssaker i forbindelse med konsesjonssøknader for vasskraftutbygging og andre miljøinngrep. Utvalget skal foreta en eventuell samlet landsdelsvurdering av naturvitenskapelige verneverdier i vassdrag".

Utvalgets arbeid har i hovedsak omfattet utredninger, vurderinger og uttalelser om vassdrag i forbindelse med konsesjonssøknader for vassdragsreguleringer. Utvalget har også gitt en del uttalelser vedr. andre vassdragssaker.

Rådet for naturvitenskapelig forskning (RNF) i NAVF opprettet "Faglig utvalg for naturforvaltning", og oppnevnte utvalget for tidsrommet 1.7.85 - 30.6.89. Etter forslag fra UiTø oppnevnte RNF Wim Vader (varaformann) og Anders Klemetsen.

Det har vært avholdt 3 møter i 1985.

II. SAKER UNDER BEHANDLING

1. Sundsfjordvassdraget, Arstadåga og Skauvollelva. 4a - sak.

Undersøkelsene ble utført i 1983 og 1984. Museet foretok undersøkelser innen geologi, botanikk, limnologi, fiskeribiologi og ornitologi. Den naturfaglige sammenfatning konkluderte med at øvre deler av Sundsfjords-vassdraget har stor verdi som type- og referanseområde, spesielt innen geofag. De planlagte reguleringene vil i stor grad berøre naturvitenskapelig verneverdige lokaliteter. Utvalget anbefalte bl.a. at oppdemming av Fiskevatn-området ikke gjennomføres, og at overføring fra Arstadvatn til Seglvatn sløyfes.

2. Svarthola, Lysbotnvassdraget.

Våren 1984 meddelte Troms Kraftforsyning planer om å utnytte fallet mellom Svarthola og Mefjorden. Museet foretok i 1984 befaringer innen botanikk,

limnologi og ornitologi, og undersøkelser i fiskebiologi. I den samlede vurdering konkluderte utvalget med at vassdraget har verdi som spesialvassdrag bl.a. fordi det er det beste sjørøye-vassdraget i Troms. Den planlagte overføringen til Svarthola vil få negative virkninger på sjørøye, sjørret og laks både m.h.p. oppgang, gyting og oppvekst.

3. Kraftlinje Varangerbotn - Finland.

Dette kraftlinjeprosjektet er det første som er sendt kontaktutvalgssystemet for ordinær behandling. Kontaktutvalget kom med forslag om trasevalg og nødvendige undersøkelser innen ornitologi før endelig uttalelse.

4. Tårnet og Kobbholmen Kraftverker.

I februar 1985 søkte Varanger Kraftlag om konsesjon for overtagelse og rehabilitering av kraftverkene. Området ble befart vedrørende generelle naturfaglige forhold, ferskvannsbiologi og geologi.

Flomkatastrofen i 1979 har hatt negative virkninger på samtlige naturfag. En ny regulering av Tårnelva vil ikke ha nevneverdige virkninger på disse forhold. En heving av Storsvatn vil være estetisk fordelaktig.

5. A/S Kvænangen Kraftverk. Overføring av Buollanjåkka, Slædoidjåkka og Almajåkka.

Våren 1985 meddelte kraftlaget om planene for overføring av elvene til Småvatn eller Lassajavrø. Området er befart vedrørende generelle naturfaglige forhold, geologi, botanikk, ferskvannsbiologi og ornitologi.

Utvalget konkluderte med at berg- og rasmarkfloraen langs Almajåkka ikke bør berøres utover overføring av vannet. De planlagte overføringer vil ikke gi vesentlige endringer utover endringer forårsaket av de tidligere reguleringer.

6. Niingen kraftverk. Regulering av Niingen og Blåvatn.

Våren 1985 sendte kraftverket forhåndsmelding om planene. Området er befart vedrørende generelle naturfaglige forhold, geologi, botanikk, ferskvannsbiologi og ornitologi. Utvalget fraråder at sletta mellom Niingsvatn og Blåvatn berøres av tekniske inngrep. Det er et geofaglig unikt område, og interessante registreringer er gjort innen flere fag.

7. A/S Salten kraftsamband. Overføring av Tullelva til Heggmovatn.

Våren 1985 meddelte kraftsambandet om den planlagte overføringen. Området er befart vedrørende generelle naturfaglige forhold.

8. Taraldsvik Kraftverk.

Våren 1985 meddelte kraftverket om utnyttelse av fallet i eksisterende vannledning. Utvalget hadde ingen innvendinger vedr. planene. Konsesjon ble gitt i 1985.

9. A/L Sørfold Kraftlag. Kvarv Kraftverk.

Opprustning av eksisterende kraftverk. Utvalget hadde ingen innvendinger vedr. planene.

10. Sørfjord Kraftverk.

Utnyttelse av 125 m fall fra Storvatn. Forhåndsmelding meddelt høsten 1985. Eventuelle forhåndsundersøkelser vil bli foretatt i 1986.

11. Forsknings- og referansevassdrag (NTNF-prosjektet).

Det har også lokalt blitt arbeidet endel med planer og muligheter for å delta i prosjektet.

12. En rekke større og mindre saker har vært til behandling, bl.a. en del uttalelser.

Av disse nevnes:

Verneplan I og II: Det er utarbeidet litteraturlister over publiserte arbeider vedrørende vassdrag i Verneplan I og II.

13. Naturvernutvalget.

Ved Tromsø Museum er det opprettet et Naturvernutvalg der IMV's kontaktutvalgsmedlemmer er representert. Av utvalgets saker skal to nevnes:

Utvalget utarbeidet for IMV et svar til MD vedr. den videre framdrift i utbyggingen av Alta-Kautokeinovassdraget.

Reisadalen Nasjonalpark, Fylkesmannens forslag.

Utvalget utarbeidet for IMV en uttalelse vedr. naturfaglige forhold.

III RAPPORTER PUBLISERT I 1985.

Rapporter publisert i Tromsø:

Amundsen, P.-A. 1985. Fiskeribiologiske vassdragsundersøkelser i Sundsfjordområdet i 1983. Tromsø Naturvitenskap, 43, 90 s.

Fagermo, S.-E., Johansson, L., Reiersen, J. & Velvin, R. 1985. Naturvitenskapelige registreringer i Strielvassdraget, Sortland kommune, Nordland. Tromsø, Naturvitenskap 46, 65 s.

Haugane, E. 1985. Løsmasser og karst i øvre deler av Sundsfjordvassdraget, Gildeskål, Nordland. Tromsø, Naturvitenskap 44, 74 s.

Svenning, M. 1985. Fiskeribiologiske undersøkelser i Lyselvassdraget i 1984. Tromsø, Naturvitenskap 47, 39 s.

Interne rapporter.

Bøe, T. Geofaglig verne vurdering av område for tilleggsreguleringer, A/S Kvænangen Kraftverk. Overføring av Buollanjåkka og Slædoidjåkka til Småvatn. 2 s.

Bøe, P. Geofaglig befaring av berørte områder i forbindelse med planlagt tilleggsregulering for Niingen Kraftverk, Bogen i Ofoten. 3 s.

Huru, H. Kvænangsbotn. Overføring av Buollanjåkka og Slædoidjåkka til Småvatn eller Lassajavre. Befaringsrapport vedrørende ferskvannsbiologi, 8 s.

Huru, H. Kvænangsbotn. Overføring av Buollanjåkka og Slædoidjåkka til Småvatn eller Lassajavri. Vurdering av naturvitenskapelige verdier og konsekvenser av planlagte reguleringer, 6 s.

Huru, H. Svarthola-Lysbotnvassdraget. Limnologisk befaring. 11 s.

Huru, H. Svarthola-prosjektet i Lyselvassdraget, Senja. Vurdering av naturvitenskapelige verdier og konsekvenser av planlagte reguleringer. 13 s.

Huru, H. Niingen. Naturfaglig befaring vedrørende tilleggsregulering av

- Niingen, Evenes og Skånland kommuner. 11 s.
- Huru, H. Niingen. Befaringsrapport vedrørende landskap og friluftsliv. 5 s.
- Huru, H. Niingen Kraftverk, vurdering av naturvitenskapelige verdier og konsekvenser av planlagte reguleringer. 7 s.
- Huru, H. Tårnet og Kobbholmen Kraftverker. Vurdering av naturvitenskapelige verdier og konsekvenser av planlagte reguleringer. 7 s.
- Huru, H. & Bøe, P. Tårnet og Kobbholmen Kraftverker. Befaringsrapport vedrørende naturfaglige forhold. 9 s.
- Johnsen, I. Ornitologisk feltrapport i forbindelse med overføring av Buollanjåkka, Slædoidjåkka og Almaijåkka til Carrujavrit eventuelt Lassajavri. 5 s.
- Schwenke, J.-T. Botanisk fagrapport i forbindelse med overføring av Buollanjåkka, Slædoidjåkka og Almaijåkka til Carrujavrit eventuelt Lassajavri. 7 s.
- Skifte, O. Niingen Kraftanlegg. Tilleggsregulering av Niingsvatnet og regulering av Blåvatnet. Rapport for botaniske befaringer. 12 s.

PUBLISERTE RAPPORTER

- Nr. 1 Jensen, J.W. 1982. Naturverdier på Saltfjellet. Vurderinger og konsekvensanalyser i forbindelse med NVE - Statskraftverkens konsesjonsøknad.
- Nr. 2 Halvorsen, K. 1983. K-prosjektet. Beskrivelse og vurdering av naturfaglige forhold ved planlegging av kraftutbygging.
- Nr. 3 1983. Naturfaglige verdier i midlertidige vernede vassdrag. (NOU 1983:42).
- Nr. 4 1984. Årsrapport 1982 og 1983.
- Nr. 5 1985. Årsrapport 1984.
- Nr. 6 Prestrud, P. & P.E. Faugli, 1985. Naturvitenskaplige verdier og vassdragsvern.
- Nr. 7 Naturverdier - Breheimen/Stryn. Vurderinger og konsekvensanalyser i forbindelse med NVE-Statskraftverkens konsesjonssøknad.